

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ ОТ ПРОЕКТА ДАНЕТ

Ние, създателите на Дунавски работни мрежи на възрастни хора и на представители на образователни и обучаващи институции, ангажирани в продължаващо обучение и в образование на възрастните хора, формулирахме настоящото финално изявление, относно ролята и функциите на „Обучение през целия живот”, активно стареене, и социално включване на възрастните хора от Дунавския регион.

Изявлението е резултат от проекта „Дунавска мрежа в действие” (ДАНЕТ), осъществен в рамките на програмата „Европа за гражданите”.

1. Въведение

От гледна точка не само на икономическото, но също така на социалното, психологическото, културното, политическото и други приложения, **активното стареене** е широка **концепция**, която излиза извън политиката за активно стареене. Тя още е определящо условие за солидарност и е насочена преди всичко към по-добро сътрудничество между възрастните хора и между възрастни и млади поколения.

В нашето общество персонално и социално активните възрастни хора ще оказват значително въздействие върху производителността,

личното израстване, социалното развитие и активността на всички поколения и върху развитието на населените места и местните общности в Европейските региони.

Възрастните хора са значителна по брой социална група, често по-многобройна от младите хора от 0–14 години. Поради това и поради други основания, проблемите на възрастните хора и техният активен принос към обществото трябва да се признава не само заради тях самите, а заради обществото като цяло.

Независимо от това, значимостта на възрастните хора, техните проблеми и принос твърде често се пренебрегват. Възрастните хора имат професионални и експериментални знания, както и култура в днешното конкурентно и основано на знания общество.

Възрастните хора притежават ценен културен и хуманен капитал, който трябва да се поддържа чрез политиката на качествена заетост, обучение и учене. Ако възрастните хора останат активни, интегрирани в социалния поток това е в тяхна полза и в полза на обществото.

Липсата на възможности за трудова заетост на възрастните хора не е извинение за това, че не им се предоставя възможност и не се подкрепя участието им в социалното и икономическото развитие на региона.

Възрастните хора трябва да бъдат напълно интегрирани в обществото, не само чрез трудова заетост, но също така и чрез доброволческо участие, както в социалните дейности на обществото, така и в образованието. В днешното общество, активното стареене е свързваща социална сила, но също така и сила, която трябва да се подкрепя чрез съответни секторни политики, образователни структури и техните мрежи.

2. Състояние на социално икономическата ситуация в Дунавския регион

Ние, членовете на ДАНЕТ, сме съгласни, че нашите страни споделят множеството демографски, икономически, социални, културни и екологически проблеми, които ще изискват общи, а не сепаративни подходи.

В нашите възможности е да допринасяме за решаване на неотложни проблеми и да подобряваме взаимното разбирателство за региона. Като твърдим това, ние осъзнаваме, че не можем да решим

проблемите и да отстраним всички препятствия, но ние можем да бъдем най-малкото ключов фактор в региона.

Ние ще трябва да помогнем за преодоляване на неравенството при остаряването. Ще се опитваме да осигурим равен достъп до образование за всички оцетени и не привилегирани възрастни граждани като: възрастни хора от селските райони, възрастни хора с ниски доходи, възрастни хора с увреждания и др. Ще настояваме пред съответните инстанции да осигурим достъп до обучение в областта на информационните и комуникационни технологии чрез влагане на необходимите за това ресурси. Това изисква публично финансиране (например, в образованието, културата и туризма). Обществените критерии трябва да се променят така, че да включват оцетените възрастни хора, като част от облагодетелствана целева група.

В Дунавския регион има различни, но също така и общи подходи и обстановка за обучение на възрастните хора. Следователно, необходимата инфраструктура трябва да се развива най-напред или паралелно например, като нови институции и нови партньорства (между НПО, правителствени, публични и частни институции). От казаното по-горе, следва да се развиват изследователски институции в областта на гератоликата, като се използва местен, национален и Европейски опит в развитието на холистични регионални подходи.

Противоречив остава проблемът, как възрастните хора трябва да участвуват в обществото: работейки на трудовия пазар или пък в областта на доброволчески и граждански ангажименти.

Възрастните хора трябва да решават сами кога трябва да бъдат пенсиониран

Възрастните хора се нуждаят от подкрепа за връщане на пазара на труда

Нарастването на възрастта за пенсиониране изисква придружаващи мерки, така че възрастните хора да не бъдат притискани да напускат работа, но също така да не бъдат пречка за заобикалящото ги общество.

Изискват се нови модели и решения за заетост на възрастните хора.

Те трябва да се идентифицират, както в полза на обществото, така и като ресурс за респектиращо и плодотворно отношение между

поколенията. Те трябва да се подкрепят с политически средства чрез достъпно за всички образование, съпроводено от публични кампании.

3. Състояние на обучението и изследванията

Проблемите на възрастните хора и остаряването трябва да бъдат част от цялостни образователни и обучителни програми на всички нива и във всяка среда.

Възрастните хора трябва да имат достъп до всички видове образование / обучение: формално и неформално.

Те трябва да се разглеждат като резерв за обучение в по-късен етап от живота и обучение и образование между поколенията.

Академичното продължаващо образование трябва да бъде достъпно за възрастните хора в селските райони чрез използване на съвременни медии.

Изследователски резултати и статистически данни за ролята и функциите на продължаващото обучение за активно стареене и социално включване на възрастните хора се събират, структурират, сравняват и предоставят в специализирани интернет-страници за да бъдат лесно достъпни и да ускорят текущия обмен и дискусиите между участниците.

Тези данни, както и примерите за добри практики от Дунавския регион трябва да бъдат достъпни, за да се използват за усъвършенстване и разпространение на образователни и обучителни програми.

Изследователските организации, които работят по проблемите на възрастните хора (активно стареене, андрагогия, герагогия, обучение и др.) трябва да се създават и подкрепят.

4. Състояние на идентичността и културно историческото наследство

Ние, от Дунавската работна мрежа, дискутирахме проблема за „идентичност“, фокусирайки се върху общи Европейски ценности и техните исторически корени. Независимо от нашите културни разлики ние искаме да се виждаме като „голямо семейство“ в Дунавския регион.

Съществуват множество пътеки за обучение между поколенията, които да подобрят взаимното разбирателство.

Мобилността, международните срещи и многостранни проекти на/за възрастни хора, както и диалогът между поколенията на

Европейското гражданско общество, изграждат важни предпоставки за обединяване на Европа.

Възрастните хора са медиатори между миналото, настоящето и бъдещето и осигуряват културна приемственост. Те са мост, през който да се предават ценности на младите (но също така и на други групи от хора, като например, емигрантите), което им помага да градят своята идентичност.

Важно е развитието на системи за мобилност на възрастните хора в Дунавския регион чрез създаване на транснационални проекти за възрастни хора и за смесени групи от този регион. НПО трябва да подпомагат и насърчават межкултурната концепция, като важен инструмент за хармонизиране на обществото.

5. Състояние на миграцията

Миграцията се разглежда, като шанс и възможност, но също така и като опасност и заплаха за мнозинството

Емиграцията на млади и добре образовани хора от техните страни с последващо увеличаване на дела на възрастното поколение и намаляване на квалифицираната работна ръка трябва сериозно да се дискутира.

Миграцията е шанс за съответните региони.

НПО трябва да влияят на процесите на вземане на решения в областта на миграционната политика, да иницират сътрудничество между религиозните общности в държавите от региона.

Гражданите трябва да преодолеят стереотипите и предразсъдъците и да приемат различията като форма на обогатяване.

Културното обучение на двете страни и знанията на съответните езици е от голяма важност.

С цел намаляване на нивото на емиграция и по-специално на емиграцията на експерти и на млади хора, условията които да намалят желаещите граждани да емигрират в други страни трябва да се разглеждат като важна държавна политика. Трябва да се предприемат мерки за ускоряване на икономическото развитие и увеличаване на заетостта, създаване на условия за лична реализация на младите, балансиране на регионалното развитие, например, децентрализацията на икономическата и социална активност и др.

6. Състояние на природната среда и устойчивото развитие

Устойчивото развитие има много аспекти: екологични, икономически и др. Социалният аспект е един от тях. Образованието по отношение на споменатите области изглежда неотложно.

Екологичното образование и съзнанието, както и международният обмен са необходимост за Дунавския регион.

Необходимо е младото поколение да бъде чувствително към природата и устойчивостта на околната среда: комуникацията между поколенията, предаването на знания и умения (ноу-хау) между поколенията може да бъде решаващо.

Ставайки активни на местно ниво, възрастните хора носят опита в тяхната среда, като се включват в екологични проекти, с което се повишава мотивацията при възрастните хора да носят отговорност за тяхната лична жизнена среда и за влиянието върху политическите решения, анализа на потребностите на местната среда, укрепването на социалната общност и др.

Разширяване използването на регионални органични храни, като основен фактор за здравословен природосъобразен стил на живеене, честна търговия, децентрализирано производство, не приемане на генномодифицирани организми са от особена важност.

Партньори по проекта ДАНЕТ

**Zentrum für Allgemeine Wissenschaftliche
Weiterbildung (ZAWiW)**

der Universität Ulm (Coordination)

Albert-Einstein-Allee 47

D-89081 Ulm, Germany

Web: www.zawiw.de

Contact: Carmen Stadelhofer, Gabriela Körting

Email: carmen.stadelhofer@uni-ulm.de,

gabriela.koerting@uni-ulm.de

Tel.: +49-731-5023193

International Association for Danube Research
EG Sustainable Development & Public Participation
Am Zunderfeld 12, 4073 Wilhering, Österreich
Web: www.tb-kutzenberger.com
Contact: Harald und Gabriele Kutzenberger
Email: h.kutzenberger@tb-kutzenberger.com
g.kutzenberger@tb-kutzenberger.com
Tel: +43-7274 7888

Angel Kanchev University of Rousse
Studentska 8
7017 Rousse, Bulgaria
Web: www.uni-ruse.bg
Contact: Nikolay Mihailov, Emilia Velikova
Email: mihailov@uni-ruse.bg,
emivelikova@yahoo.com
Tel.: +359 82 888 250

Pucko otvoreno ucilište Zagreb (POUZ)
Sveucilište za trecu životnu dob
Ulica grada Vukovara 68
10 000 Zagreb, Hrvatska
www.pou.hr
Contact: Gordana Radonic, Jasna Curin
Email: gogarad@yahoo.com,
jasna.curin@pou.hr,
kultura@pou.hr

Universitatea din Craiova
Departamentul Pentru Pregatirea Personalului Didactic
(DPPD)
Strada A.I. Cuza nr. 13
Craiova, România
Web: www.ucv.ro
Contact: Lumini_a Radu
Email: accbrancusi@gmail.com

Резултати от обучението по проекта ДАНЕТ, Емилия Великова

Tel.: +40 748 541 358

Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje

Raziskovalni inštitut

Poljanska cesta 6

Ljubljana, SI-1000, Slovenija

Web: www.univerzazatretjeobd-drustvo.si

Contact: Tamara Jare

Email: institut.univerza@siol.net

Tel.: +386-1-4272745

For more information visit the project website: www.danet-at-work.eu

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Application Danube Networkers - Neighbours at Work, 2010, 45 p.
- [2] Active European Seniors for Active European Citizenship, Kay Factor Collection, AESAEC, 2009, 59 p.
- [3] DASUN Danube Universities for Seniors, (E.Velikova, Ed.), University of Rousse, R., 2010, 36 p.
- [4] Europe for Citizens Programme 2007-2013, Programme Guide, version valid as of March 2011, 2011, 69 p.
- [5] Europe for Lifelong Learning; Brussels: Unit Coordination of Lifelong Learning programmes, 2007
- [6] European Social Reality. Report/Special Eurobarometer 273. European Commission, 2007.
- [7] Grundtvig. Success Stories/ Europe creates opportunities. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2008.
- [8] Grundtvig - Adult education. Mobility creates opportunities/ European success stories. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2008
- [9] http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/programme/documents/2011/programme_guide_en.pdf Programme Europe for Citizens
- [10] http://eacea.ec.europa.eu/llp/grundtvig/grundtvig_en.php Programme Grundtvig
- [11] <http://www.eulaw.egov.bg/DocumentDisplay.aspx?ID=353139>

- [12] <http://www.pension-bg.org/> Union of Pensioners'2004, Rousse branch
- [13] Lifelong learning programme. Creativity and Innovation/Success stories. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2009
- [14] Methodological and Information Manual for Social Civil Organisations and Social Networks in the European Society, Open Society Institute Sofia, S.,OSI, 2006, p.
- [15] National Strategy for Long-Life Learning (Национална стратегия за учене през целия живот (УЦЖ) за периода 2008-2013, 2008, 35 с.
- [16] Schwaiger, .M. and others, We are all in Europe, Participation of Older, and other Active European Citizens, A Handbook Supporting Active European Citizenship by Concerning, Submitting and Managing EU Projects, AESAEC, 2010, 147 p.
- [17] www.aesaec.eu/ Project AESAEC
- [18] www.age-platform.org European Adults Platform
- [19] www.danet-at-work.eu/ Project DANET
- [20] www.dasun.eu/ Project Danube Universities for Seniors
- [21] www.danube-networkers.eu/ Danube Networkers
- [22] www.easpd.eu/ EURAG (European Federation of Older Persons)
- [23] www.ec.europa.eu/yourvoice (Commission's website for citizens to express themselves)
- [24] <http://ec.europa.eu> European Commission
- [25] www.ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_273_en.pdf
- [26] www.esn-eu.org European Social Network
- [27] www.eurohealthnet.eu/ Euro Health Network

- [28] www.europarl.europa.eu/European Parliament
- [29] www.europa.eu/lisbon_treaty/glance/index_bg.htm
- [30] www.europedirect-shumen.com/items/library_documents/132_1.pdf
- [31] www.ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm Strategy of Europe 2020
- [32] www.ec.europa.eu/youth/youth-in-action-programme/european-voluntary-service_en.htm
- [33] www.hrdc.bg/cgi-bin/e-cms/vis/vis.pl?s=001&p=0105&n=4&g
Център за развитие на човешките ресурси
- [34] www.pou.hr Pucko otvoreno ucilište Zagreb (POUZ)
- [35] www.tb-kutzenberger.com International Association for Danube Research
- [36] www.ucv.ro Universitatea din Craiova, Departamentul Pentru Pregatirea Personalului Didactic
- [37] www.uni-ruse.bg Angel Kanchev University of Rousse
- [38] www.univerzazatretjeobd-drustvo.si, Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje, Raziskovalni inštitut
- [39] <http://www.whatissocialnetworking.com/> Social Network
- [40] www.zawiw.de Zentrum für Allgemeine Wissenschaftliche, ZAWIW, Ulm University, Germany
- [41] www.akcent.bg/site/news.php?item=829
- [42] www.ruse.eu/index.php/ro/ruse
- [43] www.diploma.bg/?p=view&aid=4574
- [44] www.rusenews.eu/news/33589
- [45] www.ruseinfo.net/news_85132.html
- [46] www.news.ruse24.bg//227045.html

- [47] www.novini.dir.bg/news.php?id=7924886
- [48] www.aninikolova72.blog.bg/regionalni/2011/02/03/obsyjdat-stareeneto-v-ruse.679390
- [49] www.rss-bg.info/search.html?search_phrase=%D1%80%D1%83%D1%81%D0%B5&categories_id=0&skip=14&order=popular&limit=5
- [50] www.dariknews.bg/view_article.php?article_id=663266
- [51] www.radioshumen.bnr.bg/News/Ruse/Pages/Aktivnoto-stareene-v-Evropa-obsajdat-v-Ruse.aspx
- [52] www.dunavmost.bg/novini-ruse/novini-obshtestvo-ruse/1775-active-aging-in-the-countries-of-europe.html
- [53] www.dobrinite-news.com/40947
- [54] www.ruse.eu/index.php/ro/ruse/390-2011-02-03-12-45-47
- [55] www.ruse-news.com/modules.php?name=News&file=article&sid=35223
- [56] www.newbusiness.bg/articles/view/1030/pet-biznes-idei-koito-lipsvat-u-nas
- [57] www.bwstiftung.de/nc/en/the-foundation.html
- [58] www.osteuropa-bw.de/
- [59] www.vile-netzwerk.de
- [60] www.europskidomvukovar.com/about.html
- [61] www.danet-at-work.eu/bg/category/paneli-bg/aktivno-stareene/
- [62] www.danet-at-work.eu/bg/category/paneli-bg/identichnost/
- [63] www.danet-at-work.eu/bg/category/paneli-bg/migracija/

- [64] www.pension-bg.org/sevim.html
- [65] www.danet-at-work.eu/bg/category/paneli-bg/konferentsiya-1/
- [66] www.pension-bg.org/harvatia.html
- [67] www.pension-bg.org/razmisli.html
- [68] www.conf.uni-ruse.bg/en/?cmd=dPage&pid=proceedings
- [69] You Guide of the Lisbon Treaty, European Union, 2010, 20 p.
- [70] <http://www.panoramio.com/user/6026818>
- [71] <http://www.youtube.com/user/asociatiaCBand> personal photos:
- [72] <http://www.panoramio.com/user/64657>

